

Výchova k podnikaniu v predmete Technika na základných školách v Slovenskej Republike

Úvod

Už žiaci základných škôl si musia rozvíjať ducha podnikavosti, pretože je to jednou z kľúčových kompetencií, ktorú potrebuje každý absolvent školy pre úspešné pôsobenie v každej pracovnej profesii, resp. pozícii. Táto oblasť sa však veľmi rýchlo rozvíja a mení, preto je s výchovou k podnikavosti úzko spätá téma celoživotného vzdelávania. Komisia EÚ pre podnikanie odporúča, aby výchova k podnikavosti na základných školách bola zameraná na rozvoj osobných kvalít žiakov, najmä tvorivosti, iniciatívnosti a samostatnosti, ktoré pozitívne vplyvajú na rozvoju pozitívnych postojov k podnikaniu.

1. Výchova k podnikavosti

Pre výchovu k podnikaniu je nevyhnutné poznať výklad pojmu podnikavosť. Je niekoľko definícií tohto pojmu. Najvýstižnejšie definuje podnikavosť J. Timmons, keď uvádza, že: „Podnikavosť je schopnosť vytvoriť a vybudovať niečo prakticky z ničoho. Je to iniciovanie, tvorba, budovanie podniku alebo organizácie, na rozdiel od pozorovania, analyzovania a rozprávania o podniku či organizácii. Je to spôsobilosť vidieť príležitosť tam, kde iní vidia chaos, protirečenie, zmätok. Je to schopnosť vytvoriť tím spolupracovníkov, ktorí dokážu efektívne doplniť vaše schopnosti, váš talent. Je to spôsobilosť nájsť, využívať a kontrolovať zdroje a mať istotu, že v čase, keď budete peniaze potrebovať najviac, tak ich aj budete mať. Je to ochota podstúpiť vopred vykalkulované riziko a následne urobiť všetko možné, aby ste dosiahli svoj cieľ” [Criteria for Youth Entrepreneurship Education 2004].

Turek vo vzťahu medzi pedagogikou a výchovou k podnikavosti (education for entrepreneurship) konštatuje, že je v pedagogike novým pojmom, ktorého obsah nie je ešte ustálený. V širšom chápaní sa pod výchovou k podnikavosti rozumie formovanie pozitívnych postojov k podnikaniu a schopností, ktoré sú dôležité pre podnikavosť: iniciatívnosť, tvorivosť, ochotu riskovať, zodpovednosť, nezávislosť. V užšom chápaní sa pod pojmom výchova k podnikavosti rozumie výcvik, ako založiť a viesť nejaký podnik (firmu) [Turek 2005].

Za posledné roky sa výchova k podnikaniu dostala v rôznych podobách aj do škôl. Predmet vyučovaný na základných a stredných školách s názvom

Výchova k podnikaniu poskytuje žiakom odborné a praktické poznatky z podnikateľskej činnosti. Napríklad na Slovensku sa daný predmet vyučuje na Základnej škole Brehy, kde spomínaný predmet vyučuje pani riaditeľka, s ktorou sme riešili a konzultovali danú problematiku. Ďalej sa vyučuje aj na SOŠ Kežmarok metódou projektového vyučovania.

Výchova k podnikaniu môže byť v rámci školského vzdelávacieho programu v predmete Technika. Žiaci získavajú zručnosti a schopnosti potrebné pre podnikateľov, ako napríklad riešenie problémov, správne rozhodovanie, schopnosť komunikovať, plánovať, riadiť, dokázať prijať cudzie kritéria, prevziať a ukázať iniciatívu, vyrovnáť sa s chybou a byť tvoriví. Predmet umožňuje v praxi priamo aplikovať teoretické poznatky z iných predmetov, predovšetkým z ekonomiky. Poskytuje praktické poznatky o kompletnej postupnosti nevyhnutných krokov pri zakladaní malého podniku. Žiaci potrebné zručnosti a vedomosti získavajú formou praktických cvičení. Výchovu k podnikaniu je možné aplikovať aj do predmetu Technika na základných školách.

Projekt – „Učíme sa podnika“

Základnou úlohou žiakov v našom projekte, ktorý sme nazvali Učíme sa podnikať, bolo vytvoriť návrh hračiek. Jednotlivé úlohy, ktoré žiaci vykonávali, sa spájali s obsahom predmetu Technika u žiakov základnej školy [Földesi 2010]. Pri zostavovaní projektu sme sa inšpirovali podobným projektom, ktorý uskutočnila Lukáčová v roku 2007 [Lukáčová 2007: 724].

Jeho časová dĺžka predstavovala 4 vyučovacie hodiny a riešili ho vekovo zmiešané skupiny žiakov 8 ročníka ZŠ, pričom boli zadelení do skupín.

Cieľom projektu, okrem vypracovania návrhu hračky žiakmi základnej školy, bolo naučiť žiakov pracovať v tíme, schopnosť komunikovať, tvorivo riešiť a rozvíjať podnikavosť.

V projekte sme postupovali v nasledujúcich krokoch:

1. Oboznámili sme žiakov s úlohami, témou a priebehom projektu.
2. Rozdelili sme žiakov do skupín.
3. Žiaci mali napísať súhrn informácií v textovom editore.
4. Žiaci mali odprezentovať navrhnutý produkt v prezentačnom programe.

K špecifickým cieľom v rámci projektu sme zaradili v prvom rade vytvorenie názvu podniku, logo, ale i samostatné rozdelenie si jednotlivých funkcií v ich podniku. Ich úlohou bolo i navrhnutie hračky (rozmery, farbu, účel), grafické spracovanie vytvoreného návrhu, správna voľba materiálu z ktorého bude hračka vyrobená a objektívne navrhnutie ceny nimi vytvorenej hračky s miestom, kde by sa mala predávať. Nemenej podstatnou úlohou bola aj propagácia hračky (reklama) a následná prezentácia návrhu spolužiakom.

Na riešenie jednotlivých úloh žiaci používali školské priestory s dostupnou výpočtovou technikou, literatúrou a časopismi [Földesi 2010].

Projekt trval 4 vyučovacie hodiny. Prvé dve hodiny pozostávali z teórie na ktorej sa žiaci naučili základným pojmom a úlohám, ktoré sú spojené s podnikaním. Zvyšné dve vyučovacie hodiny sa venovali praktickej časti, kde žiaci plnili zadané úlohy v rámci cvičnej firmy.

Hodiny teórie obsahovali témy:

1. Cvičná firma. Prečo si založiť cvičnú firmu?
2. Podnik a jeho oddelenia, pojem podnikanie.
3. Práca v jednotlivých oddeleniach, úlohy v oddeleniach.
4. Odbytové hospodárstvo.
5. Reklama.

Hodiny praktickej časti pozostávali z týchto úloh:

1. Zvoliť si meno podniku a predmet podnikania.
2. Navrhnuť logo, prípadne slogan firmy.
3. Voľba riaditeľa a zamestnancov oddelení.
4. Tvorba ceny výrobku.
5. Spôsob predaja.
6. Propagácia výrobku [Földesi 2010].

Žiakov sme zadeli do skupín, pričom každá zo skupín predstavovala samostatnú cvičnú firmu.

Pripravili sme i písomnú prípravu učiteľa na vyučovaciu hodinu. Prvé dve prípravy sa venovali teoretickej časti projektu a posledné dve sa zaoberali praktickou časťou projektu.

Výsledky projektu „Učíme sa podnikat’“

Výskumný súbor tvorili žiaci druhého stupňa základnej školy na Krčméryho ulici v Nitre. Výskumný súbor tvorilo 28 žiakov. 15 žiakov bolo z 8. A triedy a 13 žiakov z 8. B triedy.

Žiaci boli rozdelení do 8 skupín. Štyri skupiny v 8. A a štyri skupiny v 8. B. Každá jedna skupina predstavovala fiktívnu firmu. Úlohou každej firmy bolo vyplniť vopred pripravenú tabuľku, do ktorej sa vpisovali potrebné informácie, ako napríklad názov firmy, logo firmy, hračka, ktorú budú vyrábať, popis danej hračky, a cena.

Z výsledkov experimentu nám vznikli nasledovné fiktívne firmy s názvami: Nipaveli, Toysburger, J.T.B toys, Robot – dog s. r. o., Danbo a.sTM, GKBS toys, World Bear, SK autíčko.

Pri spracovaní výsledkov z projektu sme získali nasledovné údaje, ktoré sme štatisticky spracovali do tabuľky.

V experimente sme overovali nasledovnú hypotézu H:

H – Žiaci pri riešení projektu zameraného na rozvoj podnikateľských kompetencií dosiahnu výkon minimálne 80%.

Hypotézu smer overovali pomocou výsledkov z hodnotenia jednotlivých projektov od všetkých skupín. Pri správnom vypracovaní každej úlohy, ktorá

bola v šablóne projektu, sme udelili 2 body, za čiastočne vypracovanú úlohu 1 bod a za nesprávne, respektíve nevypracovanú úlohu 0 bodov. Firma mohla maximálne teda získať 12 bodov, z čoho 80% je 9,6 bodu.

V triede 8.A nám vznikli firmy Nipaveli, Toysburger, J.T.B toys, Robot – dog s. r. o.

Z vypracovaných šablón jednotlivých firiem sme získali nasledovné údaje: Firma Nipaveli získala maximálny počet bodov, čiže 12. Firma Toysburger získala v projekte 10 bodov. Firma J. T. B. toys získala zo všetkých štyroch firiem najmenej bodov a to 8 bodov. Posledná firma Robot – dog s. r. o. skončila s výsledkom 11 bodov.

V 8. B triede nám vznikli firmy GKBS toys, SK autíčko, Danbo a.s.TM a World Bear. Zo spracovania údajov sme získali nasledované výsledky: Firma GKBS toys získala 9 bodov. Firma SK autíčko dosiahla 10 bodov, rovnaký počet získala aj firma Danbo a.s.TM. Najviac bodov získala firma World Bear a to maximálny počet 12 bodov.

Po vyhodnotení výsledkov firiem v jednotlivých triedach sme prešli k celkovému hodnoteniu výsledkov všetkých ôsmich fiktívnych firiem, ktoré nám vznikli v rámci experimentu. Jednotlivé získané údaje sme vyhodnotili a výsledky sme vyhodnotili pomocou tabuľky 1.

Tabuľka 1

Celkový prehľad výsledkov z experimentu

p.č.	Firma	Počet bodov	Úspešnosť
1.	Nipaveli	12	100%
2.	Word Bear	12	100%
3.	Robot – dog s. r. o.	11	91,66%
4.	Toysburger	10	83,33%
5.	SK autíčko	10	83,33%
6.	Danbo a.s.TM	10	83,33%
7.	J.T.B. toys	9	75%
8.	GKBS toys	9	75%

Každá z firiem si svoju úlohu splnila a vypracovala daný projekt. Podľa zadaných úloh a podľa kritérií ich splnenia sme zostavili celkové poradie firiem, ktoré najlepšie obstáli v projekte „Učíme sa podnikat’“. Ako už bolo uvedené, za správne vypracovanú úlohu získala firma 2 body, za čiastočne vypracovanú úlohu 1 bod a za nesprávne, respektíve nevypracovanú úlohu 0 bodov.

Celková úspešnosť v oboch triedach pri vypracovaní projektu zameraného na podnikanie predstavovala 86,45%. Môžeme konštatovať, že hypotéza sa nám potvrdila, nakoľko bol minimálny výkon nad 80%.

Záver

Cieľom práce bolo vypracovať a v praxi zrealizovať návrh projektu pre žiakov základných škôl v predmete Technika, ktorý je zameraný na výchovu k podnikaniu, a ktorý by ich naučil základným podnikateľským praktikám a viedol by ich k podnikavosti a rozvoju tejto kompetencie. Sme si vedomí toho, že nami realizovaný experiment sa konal na vzorke iba 28 žiakov ale naše výsledky môžu dopomôcť k tomu, že Výchova k podnikaniu bude zahrnutá do vyučovacieho predmetu Svet práce alebo ako samostatný predmet v rámci voliteľného predmetu či už na základných alebo na stredných školách.

Literatúra

- Criteria for Youth Entrepreneurship Education [online] (cit. 2005-08-15). Dostupné na internete: <http://www.entre_ed.org/entre.criteria.htm>.
- Földesi M. (2010), *Rozvoj podnikateľských kompetencií v predmete technika*. Bakalárska práca. Nitra: UKF, 36 s.
- Lukáčová, D. (2007), *Využitie IKT vo výchove k podnikaniu*. In *Infotech 2007*. Olomouc: PF UP. s. 724
- Odporúčanie európskeho parlamentu a rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie (2006/962/ES)) [online]. 2006 [cit. 2009-12-15]. Dostupné na internete: <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:SK:PDF>>
- Turek I. (2005), *Formovanie podnikavosti žiakov a študentov – jeden z hlavných cieľov vzdelávacej politiky EÚ*. In *Pedagogické rozhľady* [online]. 2005, č. 4/2005 [cit.2010-15-01]. Dostupné na internete: www.rozhlady.pedagog.sk/cisla/p4-2005.pdf

Abstrakt

V práci, ktorej názov je Výchova k podnikaniu v predmete Technika, je hlavným cieľom ozrejmiť význam rozvoja podnikavosti na hodinách Techniky a v praxi overiť náš navrhnutý projekt, ktorý je zameraný na rozvoj podnikavosti.

Develop entrepreneurial skills in the subject technology

Abstract

The main objective of this final paper is recognizing the importance of developing entrepreneurial skills in the lessons of Technology as well as practical verification of our proposed project, which aims to develop entrepreneurship.

Key words: technology education, entrepreneurship, projects of didactic.

Rozwijanie umiejętności w zakresie przedsiębiorczości w przedmiocie technika w szkołach podstawowych na Słowacji

Streszczenie

Głównym celem artykułu jest wskazanie dużej roli rozwijania wiedzy i umiejętności w zakresie przedsiębiorczości na lekcjach techniki, jak również praktyczna weryfikacja dydaktycznego projektu autorskiego, którego celem jest rozwój przedsiębiorczości uczniów.

Słowa kluczowe: nauczanie techniki, przedsiębiorczość, projekty dydaktyczne.